

ERMENİ KABRİSTANINDAN PAPATYA MEVSİMİNE

BUGÜN sizi, Mecidiyeköy'deki Katolik Ermeni kabristanına götürmek istiyorum. Oradaki mütevazı mezarlardan birinin önünde durup, bir insan hikâyesi anlatacağım.

Mezarın üzerinde şu ismi okuyacaksınız:

“Kevork Viçen Aznavur...”

Kimdir bu insan?

Bugünün Türkiyeli Ermenilerinin dahi bildiğini sanıyorum.

Oysa bu mezar taşının arkasında, beni çok etkileyen bir tutku, bir ihtiras hikâyesi vardır.

Bir Osmanlı vatandaşının tabiat tutkusunun hikâyesi.

Aznavur, Türkiye'de bulunan 1000 bitki türünün adını koyan insandır.

Bir bitki ve çiçek tutkunu yani.

Sizi işte bu küçücük tutku tramvayına bindirip biraz dolaştırmak istiyorum.

★ ★ ★

Kevork Viçen Aznavur'un hikâyesi, 18 Aralık 1861'de başlar.

Birçok Türk münevveri gibi, onun yolu da Galatasaray Lisesi'nden geçer.

Okulu bitirdiğinde, Fransızca, Latince, Ermenice ve Türkçe konuşan bir Osmanlı aydınıdır.

İş hayatına Mahmutpaşa Havuzlu Han'da, ecza ve kimyasal maddeler ithal eden bir şirkette başlar.

Şirketin adı **“Aznavur Biraderler”**dir.

Orada defter tutan bir memurdur.

PAZAR YAZISI

Ertuğrul ÖZKÖK

Ama gözleri muhasebe defterlerinde, aklı ise botanikte, çiçeklerde, bitkilerdedir.

1885 yılında önce İstanbul civarındaki bitkileri toplamaya başlar.

Sonra Anadolu'ya geçer.

Konya, Merzifon, Rize, Ağrı, Sıra Adası ve başka güzergâhlar birbirini izler.

Bu Anadolu güzergâhının sonuna geldiğinde elinde 20 bin bitki türünden oluşan bir herbaryum vardır.

1897 yılından itibaren **İstanbul florasını** anlatan kitaplarını Fransızca olarak yayınlamaya başlar.

Türkiye florası üzerine 19 kitap yazar.

Bu çalışmaların sonunda Türkiye'de bulunan ve daha adı konmamış 1000 bitkiye adını verir.

Tam 44 tür, 4 alt tür, 8 alt varyete olmak üzere 97 bitki ortaya çıkarmıştır.

★ ★ ★

Aznavur'un bitkilere adadığı hayatı, 11 Kasım 1920'de sona erer.

Mecidiyeköy'deki mütevazı mezarda yatan Osmanlı vatandaşı **Kevork Viçen Aznavur** işte bu insandır.

Onun hayatı biter, ama yazdığı eserlerin hikâyesi devam eder.

Beş ciltlik, **“İstanbul Florası”** adlı Fransızca elyazması kitap ortada kalmıştır.

Kardeşi bu kitabı, İstanbul Üniversitesi Tıp ve Fen Fakültelerinin botanik hocası Prof. **Esad Şerefettin Köprülü**'ye götürür.

★ ★ ★

Prof. **Köprülü**, üniversiteden parayı bulamadığı için elyazmalarını alamaz.

Aznavur'un kardeşi bu defa elyazmalarını Robert Kolej'in hekimi Doktor **B.V.D. Post**'a teklif eder.

O, iki bin dolar karşılığında eseri satın alır.

Ama kardeşinin bir şartı vardır.

Eser en geç 5 yıl içinde basılacaktır.

Bu vaat yerine getirilmez.

Daha da kötüsü, eseri satın alan Doktor **Post**'un eşi **Anna Post**, bu kitabı kendi adıyla iki cilt halinde yayınlar.

1897'de yazılan bu kitabın hüznünlü hikâyesi işte budur.

Fransızca yazılan kitap, tam 48 yıl

sonra yazıldığı toprakların dili olan Türkçe'ye çevrilip yayınlanacaktır.

Bu hüznünlü hikâyeyi, **Arsen Yarmen**'in yazdığı **“Osmanlı Sağlık Hizmetlerinde Ermeniler”** adlı güzel kitapta okudum.

★ ★ ★

Tuhaftır, ne zaman kar yağsa, benim bitkilere düşkünlüğüm artar.

Kann altındaki tabiatı, hayvanları, bitkileri merak ederim.

Bir de her yıl ocak ayından itibaren içimdeki papatya tutkusu canlanmaya başlar.

Çocukluğumun Ege'sine dönerim.

Kırmızı, sarı ve beyazdan oluşan bir bayrak içimde dalgalanmaya başlar.

Beyaz ve ortasındaki sarı, papatyaları; kırmızı ise gelincikleri temsil eder.

Ve hayatımın hesabını hep ikiye bölerek çıkarırım.

Kaç yaşımda olduğumu, doğum günlerime bakarak hesaplarım.

O bellidir.

Bir de belli olmayan bir şey vardır ki, onu da papatyalara ve gelinciklere göre ölçerim.

Daha kaç yıl yaşayacağımı...

Daha kaç yıl yaşayacağımın ise tek bir taksimetresi vardır.

Daha kaç bahar, kaç papatya ve gelincik mevsimi göreceğim.

Ne yazık ki, her geçen yıl, o mevsimlerin tükenmekte olduğunu bilirim.

O yüzden Mecidiyeköy'deki o mezar taşının hikâyesi beni çok etkiledi.

